

יחידת למידה בנושא מאפייני חיים - לכיתה ז'

אספו וערכו: מעיין מניס ועינת עליוף - בי"ס מקיף י"ב המעיין ראשון לציון

ביחידה זו נענה על השאלות:

- א. מהם מאפייני חיים?
- ב. מדוע חשוב להגדירם?

מבוא

- א. האם יש משהו משותף בין חיידק לבין פיל?
- ב. האם יש דמיון בין זרע של שעועית לבן אדם?

מסתבר, שיש הרבה מהמשותף בין כל היצורים החיים. לכולם יש אותם מאפייני החיים.

קיראו את קטע המידע בספר הלימוד מדעי החיים לכיתה ז' בפרק על "מאפייני חיים" בעמ' 14.
לחצו אל [הקישור לספר בילקוט הדיגיטלי](#)

Image by [Sofia Iivarinen](#) from [Pixabay](#)

אם הספר אינו זמין לכם, קראו את הקטע המעובד כאן:

החתולה המסתובבת בבית, היא ללא ספק יצור חי. היא זזה בכוחות עצמה וכשהיא ישנה, ניתן לראות את תנועות הנשימה שלה ולהרגיש את האוויר שהיא נושפת. כשהיא רעבה, היא אוכלת, כשמרגיזים אותה, היא שורטת. החתולה עושה את צרכיה בארגז החול. באביב היא ממליטה גורים.

העץ שבחצר הוא יצור חי. העץ איננו נע ממקום למקום, אך ניתן להבחין בכך שענפיו מתארכים, ושעליו משנים את הכיוון שלהם על הענף ולכיוון השמש. העץ נושם וקולט חמצן כמו בני האדם. העץ מנצל אנרגיה שמקורה מהשמש ומייצר את מזונו בתהליך הפוטוסינתזה. הוא מתרבה באמצעות פרחים וזרעים. העץ גדל מנבט קטן לעץ גדול.
(מעובד מתוך הספר של מט"ח: מדעי החיים - לכיתה ז')

השיבו על משימה 1:

מצאו בקטע ארבעה מאפייני חיים של החתולה וארבעה מאפייני חיים של העץ ורישמו אותם במחברת.

מאפייני חיים הם תופעות ותהליכים, המתרחשים אצל כל היצורים החיים, מרגע היווצרותם ועד מותם.
יצור חי מוגדר ככזה באם חלים עליו (מתקיימים בו) כל מאפייני החיים.
שימו לב: ישנם מאפייני חיים שמתרחשים כל הזמן ללא הפסקה, לדוגמה נשימה. וישנם שמתקיימים רק

חלק מהזמן בחיי היצור, לדוגמה רבייה.

למידה עצמית:

לימדו מספר הלימוד שלכם על כל אחד ממאפייני החיים בפרק על "מאפייני החיים" חלק מהספרים זמינים לכם באינטרנט ותוכלו לקרוא בהם בגירסה הדיגיטלית:

[מדעי החיים לכיתה ז' \(מט"ח\) עמ' 15-17](#)

[חוקרים מערכות חיים א' לכיתה ז' \(מטמו"ן חדש\) עמ' 11-13](#)

הסבר המושגים – 8 מאפייני החיים:

1. **הזנה** - יצור חי זקוק למזון כדי להפיק (לייצר) אנרגיה ולתפקד.
2. **הפרשה** - הוצאת השאריות להן הגוף לא זקוק.
3. **נשימה** - יצורים חיים קולטים חמצן ופולטים פחמן דו חמצני. ביצורים חיים מתקיים גם תהליך נשימה בכל תא ותא בגוף שנקרא "**נשימה תאית**" ובו הגוף מייצר אנרגיה בכל תא ותא.
4. **רבייה** - היצור החי שואף להתרבות ולהעמיד צאצאים.
5. **גדילה והתפתחות** - גדילה פירושה שבמהלך החיים יצור חי גדל במימדיו. **התפתחות** היא התקדמות בשלבי החיים, מילד לבוגר, מגולם לפרפר. התפתחות היא שיפור היכולות והמיומנויות של היצור כגון שיפור ראייה, שיפור יכולת הצייד, חשיבה מורכבת יותר ועוד.
6. **תקשורת עם הסביבה ותגובה לגירויים** - כל יצור חי מתקשר עם סביבתו לפי יכולותיו. יש כאלו בקולות, בריחות, בשפת גוף או תגובה לשינויים מהסביבה.
7. **תנועה** - כלפי חוץ (הזזת הגוף) או בתוך גוף היצור (מעבר חומרים ופעילות בתוך גוף היצור החי).
8. **מבנה תאי** - גופם של כל היצורים החיים בנוי מתאים. ישנם בע"ח שכל הגוף שלהם הוא תא אחד ויחיד. תאים של יצור חי שונים מתא דומם בכך שכל תא חי מקיים את כל מאפייני החיים הנ"ל.

משימות:

משימה 2: לפניכם טבלה ובה צמדי מילים. סמנו (+) במקום מתאים ונמקו את בחירתכם.

צמדי מילים	חי	דומם	נימוק
חתול רחוב			
אש בוערת			
עלה יבש			
דג זהב			
אבן גיר			
זרע אפונה			
עץ ברוש			
ביצת יונה			

			תפוח עץ
			רוח קרה

משימה 3: היכנסו לאתר madaim4u בנושא [מאפייני חיים וצרכים לקיומם](#) והשיבו על השאלות במשימה א' ואחר כך המשיכו לשאלות במשימה ב' (כמסומן בעיגול בתמונה). לקבלת ציון יש לרשום שם מלא וקוד מורה. ◀

 כניסה למורים

מדעים לחטיבת הביניים

מאפייני החיים וצרכים לקיומם

משימה ב'

משימה א'

בהצלחה לכולם- צוות מדעים